

202102499

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 2232 3500 GE Utrecht

Aan de minister-president
drs. M. Rutte
ministerie van Algemene Zaken
Binnenhof 19 2513 AA Den Haag

**Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat**

Rijnstraat 8 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 2500 EX Den
Haag
T 070-456 0000
F 070-456 1111

**Ons kenmerk
IENW / BSK-2021/29 5266**

**Uw kenmerk
4234583**

Datum 8 november 2021
Betreft Beantwoording vragen formatie 8 november 2021

Geachte heer Rutte,

Op 8 november heeft u mij gevraagd om ten behoeve van de werkzaamheden van de informateurs enkele vragen van de informateurs te beantwoorden.

Met deze brief beantwoord ik hun verzoek (met kenmerk 202102469) om informatie welke incidentele en structurele intensivering nodig is in het Deltafonds met het oog op wegwerken achterstanden en klimaatadaptatie (mede naar aanleiding van Limburg).

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. B. Visser

Vraag: Welke incidentele en structurele intensivering is nodig in het Deltafonds (DF) met het oog op het wegwerken van achterstanden en klimaatadaptatie (mede naar aanleiding van Limburg)

Antwoord:

Uw vraag richt zich op het DF. De antwoorden (bedragen en onderbouwingen) die in dit memo worden gegeven zijn in lijn met de recente beantwoording van de vragen formatie over achterstanden bij de verschillende infrastructuurnetwerken en de aan de Tweede Kamer verstuurde brief over de financiële situatie instandhouding en ontwikkeling Rijksinfrastructuur (instandhoudingsbrief).¹

In de eerdere beantwoording is toegelicht hoeveel extra geld structureel nodig is voor beheer en onderhoud en het inlopen van uitgesteld onderhoud. Tevens is een cumulatieve reeks gegeven voor de noodzakelijke aanpak van de gevolgen van klimaatverandering (zoals de droogte van de afgelopen drie jaren en de overstromingen in Limburg dit jaar) en de aanpak van waterkwaliteit/Kaderrichtlijn Water (KRW).

In de eerdere beantwoording van uw vragen en de instandhoudingsbrief zijn bedragen opgenomen voor zowel het DF als het Mobiliteitsfonds (MF). De nu voorliggende beantwoording betreft enkel het DF. De wijze waarop dit gebeurt sluit aan op de eerdere beantwoording en de instandhoudingsbrief, waarin staat dat op basis van realisatiecijfers er grofweg van kan worden uitgegaan dat 20% is benodigd voor het hoofdwatersysteem (en daarmee het DF). Waar exacte bedragen beschikbaar zijn worden deze benut en wordt dit aangegeven. Tevens bevat de nu voorliggende beantwoording de uitsplitsing, die ten grondslag lag aan de cumulatieve reeks voor klimaatverandering.

Tabel 1 geeft de totaalbedragen weer die nodig zijn om met inzet van het DF achterstanden op het hoofdwatersysteem weg te werken en de noodzakelijke stappen te zetten voor klimaatadaptatie en waterkwaliteit.

Bedragen x € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Totaal	190- 240	340- 390	730- 780	940 -990	940- 990	900- 950	500- 550

NB: Niet meegenomen zijn intensiveringen op het MF voor het klimaatrobuust inrichten van het hoofdvaarwegen- en hoofdwegensysteem en het spoor.

Bovenstaande totaalbedragen worden in de tabellen 2 en 3 uitgesplitst in subtotalen voor achterstanden resp. klimaatadaptatie/waterkwaliteit.

¹ TK-brief IenW/BSK-2021/278471 d.d. 19 oktober 2021 en TK 2021/22, 35.925 A, nr. 14.

Wegwerken achterstanden

Tabel 2 bevat het subtotaal voor het wegwerken van achterstanden.

Bedragen x € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Wegwerken van achterstanden							
Instandhouding RWS validatie PwC ²	50	50	200	200	200	200	100
RWS Aanvullend: duurzaamheid, klimaat-robust uitvoeren en cyberveiligheid.			40	40	40	40	40
RWS Inlopen uitgesteld onderhoud	40	40	40	40	40		
RWS VenR-prognose ³				60	60	60	60
Subtotaal⁴	90	90	280	340	340	300	200

Toelichting tabel 2

Benodigde incidentele en structurele intensivering in het DF met het oog op het wegwerken van achterstanden:

- Voor instandhouding van de RWS-netwerken is op basis van de externe toets door PwC (uit 2020) vanaf 2024 sprake van een tekort van gemiddeld € 1 mld. per jaar (prijspeil 2019) voor alle netwerken. Dit betreft zowel het beheer en onderhoud als de opgave op het gebied van vervanging en renovatie. Tabel 2 bevat het deel daarvan dat op het Hoofdwatersysteem (HWS) en daarmee het DF betrekking heeft.
- Rondom dit bedrag zijn er nog onzekerheden, die dit bedrag naar verwachting zullen doen toenemen. Het benodigd budget voor cybersecurity, duurzaamheid en het klimaat adaptief aanpakken van instandhouding van de netwerken maakt geen onderdeel uit van het tekort van € 1 mld. en bedraagt voor de RWS netwerken naar huidige inzichten € 200 mln. per jaar. Ca. 20% betreft het HWS.
- Ook is vermeld welk bedrag is benodigd om reeds bestaand uitgesteld onderhoud in te lopen.
- Actuele inzichten van RWS laten zien dat er ten opzichte van de externe toets door PwC/Rebel, uitgevoerd in 2020 voor de 'boeggolf' aan vervanging en renovatie werkzaamheden meer nodig is na 2025 dan nu beschikbaar is.

De investeringsruimte op het DF staat onder druk door risico's en tegenvallers. Na aftrek van de nu bekende risico's is nog ca. €0,3 mld. beschikbaar t/m 2034 (huidige looptijd van het DF). In het kader van de extrapolatie van de fondsen komt hier ca €0,3 mld. per opvolgend jaar bij. De mogelijkheid om hiermee de komende jaren genoemde achterstanden weg te werken cq. intensiveringen te dekken is er dus vrijwel niet.

² De opbouw van de reeks sluit aan bij de instandhoudingsbrief. Oorspronkelijk was voor het HWS gevraagd om 4x200 mln. 2022-2025 en vanaf 2026 100 mln. struc. Het kasritme is gewijzigd omdat besluitvorming over jaren 2022/23 in de begroting 2022 voor nu is afgerond.

³ Bandbreedte € 40-80 mln. In de tabel is daarvan het gemiddelde bedrag genomen. De bandbreedte is in lijn met de eerdere beantwoording en daarvan 20% voor het HWS.

⁴ Voor de netwerken in beheer bij Rijkswaterstaat geldt dat in de bovenstaande reeksen (nog) niet is voorzien in aanvullende productiecapaciteit. De maakbaarheid is een belangrijk aandachtspunt.

Klimaatadaptatie/waterkwaliteit

Tabel 3 bevat het subtotaal voor klimaatadaptatie/waterkwaliteit. Dit is de in de eerdere beantwoording opgenomen cumulatieve reeks. Het belang om vanuit het DF extra bij te dragen aan klimaatadaptatie en waterkwaliteit wordt toegelicht. Vervolgens bevat tabel 4 de uitsplitsing van deze cumulatieve reeks.

Tabel 3 bevat het subtotaal voor klimaatadaptatie/waterkwaliteit.

Bedragen x € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Klimaatadaptatie							
Subtotaal Aanpak klimaatverandering/waterkwaliteit	100-150	250-300	450-500	600-650	600-650	600-650	300-350

Toelichting tabel 3

- Het klimaatrapport van het IPCC geeft aan dat, zelfs als CO2 reductie wordt gerealiseerd, hevige regenval, hittegolven en droogte extremer zullen worden en de zeespiegel zal stijgen. Daaraan zal Nederland zich moeten aanpassen. Klimaatverandering heeft duidelijk effect. Zie drie opeenvolgende jaren met extreem droge zomers; wateroverlast op diverse plaatsen in het land (Noord-Holland, Brabant, Randstad); en niet in de laatste plaats de wateroverlast en het hoogwater in Limburg.
- Investerings zijn noodzakelijk, niet alleen vanwege de enorme impact die dit op de samenleving heeft, maar ook omdat de kosten van schade vele malen hoger zijn dan de investeringen die nodig zijn voor het voorkomen ervan.
- De minister van IenW heeft een beleidstafel wateroverlast en hoogwater ingesteld om adequaat in te spelen op de situatie in Limburg en lessen te trekken voor heel Nederland. De beleidstafel komt binnen enkele maanden met de eerste maatregelen. Eindrapportage volgt rond de zomer 2022.
- De overheden in Limburg hebben een plan om herhaling van ernstige wateroverlast te voorkomen aangeboden aan de Minister van IenW. Het gaat om €1,2 mld. in totaal, waarvan 50% voor waterveiligheid en 50% voor klimaatadaptatie, waar het Rijk een bijdrage aan zou moeten leveren. Dit plan wordt verder uitgewerkt en betrokken bij de beleidstafel.
- Extra middelen zijn nodig voor de aanpak van nieuwe knelpunten, die zich hebben aangediend op het gebied van waterveiligheid bij de Maas, het regionale watersysteem en de aansluiting met het hoofdwatersysteem en klimaatrobuust herstel door versnelling en verbreding van bestaande programma's.
- Het ligt voor de hand om middelen voor intensivering van het waterveiligheids- en klimaatadaptatiebeleid in Limburg en heel Nederland beschikbaar te stellen via het DF ten behoeve van maatregelen die de beleidstafel wateroverlast en hoogwater zal voorstellen.
- Ook verbetering van de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater is urgent. De Kaderrichtlijn Water (KRW) bepaalt sinds 2000 welke toestand gewenst is. Die toestand wordt op veel plaatsen in 2027 nog niet wordt gehaald, met als risico mogelijke Europese inbreukprocedures. Ook het PBL gaat bij de stikstofberekeningen uit van het tijdig realiseren van de KRW-doelstellingen. De aanpak die in deze beantwoording wordt geschetst richt zich op het hoofdwatersysteem. In een stikstof-fiche (LNV) zijn de kosten opgevoerd van grootschalig herstel van beekdalen op zandgronden, wat nodig is om daar de

doelen van de KRW te realiseren en een bijdrage te leveren aan de doelen Natura 2000. Deze aanpakken zijn dus aanvullend en versterken elkaar.

Tabel 4 Uitsplitsing reeks klimaatadaptatie/waterkwaliteit

Bedragen x € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	struc
Gevolgen klimaatverandering (klimaatadaptatie)	100-150	250-300	450-500	600-650	600-650	600-650	500-550	300-350	300-350
w.v. Integraal Rivier Management	0-15	0-40	35-75	60-100	60-100	60-100	50-90	30-80	30-80
w.v. Wateroverlast (beleidstafel)	25-50	75	100	100	100	100	100	100	100
w.v. Impulsregeling klimaatadaptatie	25	50	75	100	100	100	50	0	0
w.v. Waterkwaliteit/droogtebestrijding	10-20	30-40	50-60	80-90	80-90	90-100	90-100	100	100
w.v. Kaderrichtlijn Water/Hoofdwatersysteem	20	40	50	50	50	40	0	0	0
w.v. Kaderrichtlijn Water/RWZI's	20	55	140	210	210	210	210	70	70

Toelichting tabel 4

- Integraal Rivier Management: versnelling en extra projecten om via rivierverruiming in te spelen op klimaatverandering. Dit ten behoeve van de waterveiligheid, zoetwatervoorziening en bevaarbaarheid van de rivieren.
- De wateroverlast, zoals recent in Limburg, vraagt om extra investeringen in waterveiligheid gericht op knelpunten in het hoofdwatersysteem Maas. Nu al bekend zijn 'flessenhalzen' bij Venlo, Roermond, Maastricht en vraagstukken rond de aansluiting van de regionale watersystemen met het hoofdwatersysteem. Ook is versnelling nodig van bestaande programma's.
- Naast en in samenhang met het hoofdwatersysteem zijn ook de regionale watersystemen onvoldoende ingericht op klimaatverandering. Het Rijk heeft enkele jaren geleden een tijdelijke impulsregeling ingesteld om decentrale overheden te steunen via cofinanciering. Voorgesteld wordt om uitgesmeerd over 7 jaar €500 mln. uit te trekken voor versnelling van maatregelen.
- Verbetering van de waterkwaliteit en droogtebestrijding. Het gaat om grootschalige projecten gericht op tegengaan verzilting via spui- en schutsluizen, aanpassingen om water vast te houden op de hogere zandgronden, hergebruik van afvalwater etc.
- De uitvoering van de KRW in het hoofdwatersysteem is vertraagd als gevolg van exogene risico's rond PFAS, stikstof en COVID-19. Om het programma vóór eind 2027 af te kunnen ronden is incidenteel €250 mln nodig.
- Er is een intensivering nodig op de zuivering van afvalwater. Met een fonds van incidenteel 10-20% van de huidige omvang van de zuiveringsheffing en structureel 5% (€70 mln) worden bronmaatregelen genomen óf de zuiveringsinspanning verhoogd. Daarbij wordt aangesloten bij het lopende initiatief voor de zuivering van geneesmiddelen. Tevens wordt voorgesorteerd op de aanpassing van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater.

Mogelijke tekst Regeerakkoord:

Opeenvolgende jaren met droge zomers en ernstige wateroverlast in Limburg en andere delen van ons land onderstrepen het belang dat Nederland zich tijdig aanpast aan klimaatverandering. Waterveiligheid, de beschikbaarheid van voldoende en schoon zoetwater en het tegengaan van wateroverlast en hittestress vergen tijdige bijstelling van beleid en uitvoering aan de veranderende omstandigheden. Nu investeren beperkt schade later. De financiële ruimte in het Deltafonds wordt verruimd. Een reeds ingestelde beleidstafel werkt in 2022 maatregelen uit voor Limburg en heel Nederland.